

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pöli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold, za pol leta 2 gold., za četrto leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrto leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 19. septembra 1877.

Obseg: Kakošno seme je najbolje? — Kako v Predarlskem in v Švajci kmetujejo in živinorejo ravnajo. (Konec.) — Delitev premij za konje na Kranjskem. — Zemljiški davki v Avstriji. — Govor poslanca Schönererja v 274. seji državnega zbora 7. sept. o prenapredbi davkov. — Angora. (Dalje.) — Odgoja po módi. (Dalje.) — Mnogovrstne novice. — Naši dopisi. — Noviĉar.

Gospodarske stvari.

Kakošno seme je najbolje?

Kratek pa vevavažen odgovor na to vprašanje je: seme žit, detelj in trav, soĉivja in lanú je vselej najbolje tisto, ki ima najdebeleja zrna. Zakaj? — zato, ker veliko zrno more mladi rastlini najveĉ živeža dati. Natanĉne skušnje z drobnim in debelim semenom so to do dobrega izpriĉale pri vseh žitih, pri deteljah, pri lanu in soĉivji, kajti kazale so najobilniše pridelke, — se ve, da debela zrnja morajo pa tudi zdrava biti in ne prazne mekine.

Napaĉno je izbirati seme s srednje debelimi ali drobnimi zrni; napaĉno tudi, zdrobljena zrna sejati; najbolj napaĉno pa, ĉe se za seme vzemó zrna, ki so že na polji kalila in se potem za seme rabila.

Tem bolj pa naj kmetovalci skušajo, za seme si pridobiti najdebelejših zrn, ker je po skušnjah dokazano, da ni nobene druge pomoĉi nadomestiti mladim rastlinam to, kar jim pomanjkuje o tem, da v zrnu samem ni veliko semenjakov. Ne dobra zemlja, ne ugodno vreme, pa tudi ne gnoj ne morejo nadomestiti škode, katera gospodarja zadene, ĉe seje drobna zrna. ĉe hoĉe rastlina veselo rasti, velika in moĉna postati, mora že iz zaĉetka moĉna biti. Kakor iz slabotnega, pokveĉenega ali bolehnega otroka nikdar nikoli ne more izrasti krepak moŹ, krepka žena, isto taka je z rastlino.

Zato naj gospodar nikoli ne skopari s semenom. Ćem lepša in polnejša so semenska zrna, tem cenejše je seme, kajti zmirom in povsod potrjena resnica je: velika zrna velika Źetev, — majhna in slaba zrna majhna Źetev!

Kako v Predarlskem in v Švajci kmetujejo in živinorejo ravnajo.

(Dalje in konec.)

Za voŹnjo se voli ne rabijo. Pri majhnih kmetijah imajo krave za vprego, v velikih pa konje. Z rokami delajo v Švajci veliko veĉ, kakor pri nas. V mesnico pridejo veĉidel pitana teleta, izmolzene ali jalove krave, ĉe pitane vole koljejo v mesnicah, jih dobivajo iz juŹne Nemĉije in Avstrije. Iz nekega poroĉila v kantonu Zürichu sem razvidel, da so 1873. leta 1200 volov v deŹelo vpeljali, iz deŹele pa prodali 9000 krav.

Popotnik v Švajci ali hoĉe ali noĉe, mora občudovati dobre ceste, lepa in ĉedna mesta in vasi, omiko in pridnost prebivalcev pa njihovo skromnost in priprosto življenje, umno kmetovanje itd. Ćuditi pa se mora popotnik tudi, kako kmetovalci ondi brez umetnih strojev in mašin poljedelstvo ravnajo, pa vendar velike dohodke od njega dobivajo.

Razloĉek kmetovanja je pa velik v tem, ali kraji visoko leŹijo ali pa so polja in senoŹeti v bolj nizkih legah. V nizkih legah se nahajajo vinogradi po goricah, v planjavah in dolinah pa pridelujejo samo Źito, najveĉ rŹi, manj pa pšenice, ovsa in jeĉmena, veliko pa tudi krompirja. Al tudi tam, kjer vino in Źito pridelujejo, se vendar nahaja najveĉ senoŹet in deloma tudi pašnikov, tako, da se reĉi sme, da dve tretjini zemlje, in to najbolji, ste odloĉene Źivinski klaji, ena tretjina pa drugim poljskim pridelkom.

Iz tega se paĉ oĉitno vidi, da kmetijstvo v Švajci se najholj opira na živinorejo, katera je oskrbljena z obilno in dobro klajo, zato pa tudi gospodarju dobrega gnoja daje. Iz vsega tega izvira, kakor je lahko razumljivo, blagostan kmetovalcev in napredek kmetijstva.

Švajcarju, Predarlcu in Algajcu je pridelovanje Źivinske klaje prvi in najvaŹnejši, v viših krajih pa celó edini namen kmetijstva. V teh viših krajih pa tudi sadjereja ni zanemarjena in to posebno v ta cilj in konec, da iz jabelk in hrušek delajo jabelĉnik in hruševce. Tukaj kmet le prav malo krompirja prideluje, še manj pa zelenjave, med to pa najveĉ zelja. To je pa tudi vse. Gnoja ne vozijo na polje, ampak ga nosijo; ĉe je polje daljeĉ od doma, vpregajo krave, ĉe po nakljuĉbi nimajo kakega konjiĉka. Njive obdelujejo kakor vrt, kjer je motika in lopata poglavito orodje; plug in brana sta redka prikazen in ĉe eno ali drugo rabijo, vpregajo krave pred plug ali brano. Paĉ lahko se razume, da zemlja tako obdelovana na majhnih prostorih to današa, kar se v drugih deŹelah doseŹe le s porabo velikih delavnih moĉi in z veliko potratu ĉasa. Tukaj kmet s svojo rodovino brez najetih delavcev vse opravi.

Kdor ni videl, ne bi verjel, s kakošno ljubeznijo in skrbjo v teh deŹelah kmetovalci delajo na pridelek Źivinske klaje, pa ne s tem, da bi na njivah deteljo sejali ali koruzo sadili za klajo, ampak s tem, da svojo skrb najbolj obraĉajo na dobro obdelovanje senoŹeti.

Jaz sem v Švajci le malo deteljišĉ videl, obsejanih s Źtajarsko deteljo; lucerne (metelke) sem v kantonu